

Tisková zpráva

Angažovanost občanů a zájem o politiku – únor 2020

- ⊙ Jen minimální podíl (9 %) české veřejnosti nikdy nesleduje informace o politice v médiích. Přibližně čtvrtina (27 %) uvádí, že je sleduje často, zhruba třetina (35 %) občas a necelé tři desetiny (29 %) zřídka.
- ⊙ Výrazná většina společnosti také o politice diskutuje s přáteli. Méně než desetina (7 %) často, tři desetiny (30 %) občas, čtyři desetiny (40 %) zřídka, více než pětina (22 %) nikdy.
- ⊙ Do ostatních činností souvisejících s politickou aktivitou se však většinově Češi nezapojují. Nejméně pak čeští občané uváděli práci pro politickou stranu, které se nikdy nevěnuje téměř devět desetin (87 %) společnosti.
- ⊙ Češi se nejčastěji účastní činnosti sportovních organizací (23 %) a činnosti občanských a zájmových sdružení (20 %). Nejméně se naopak účastní činnosti politických stran (3 %), odborů (6 %) a církví (6 %).

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

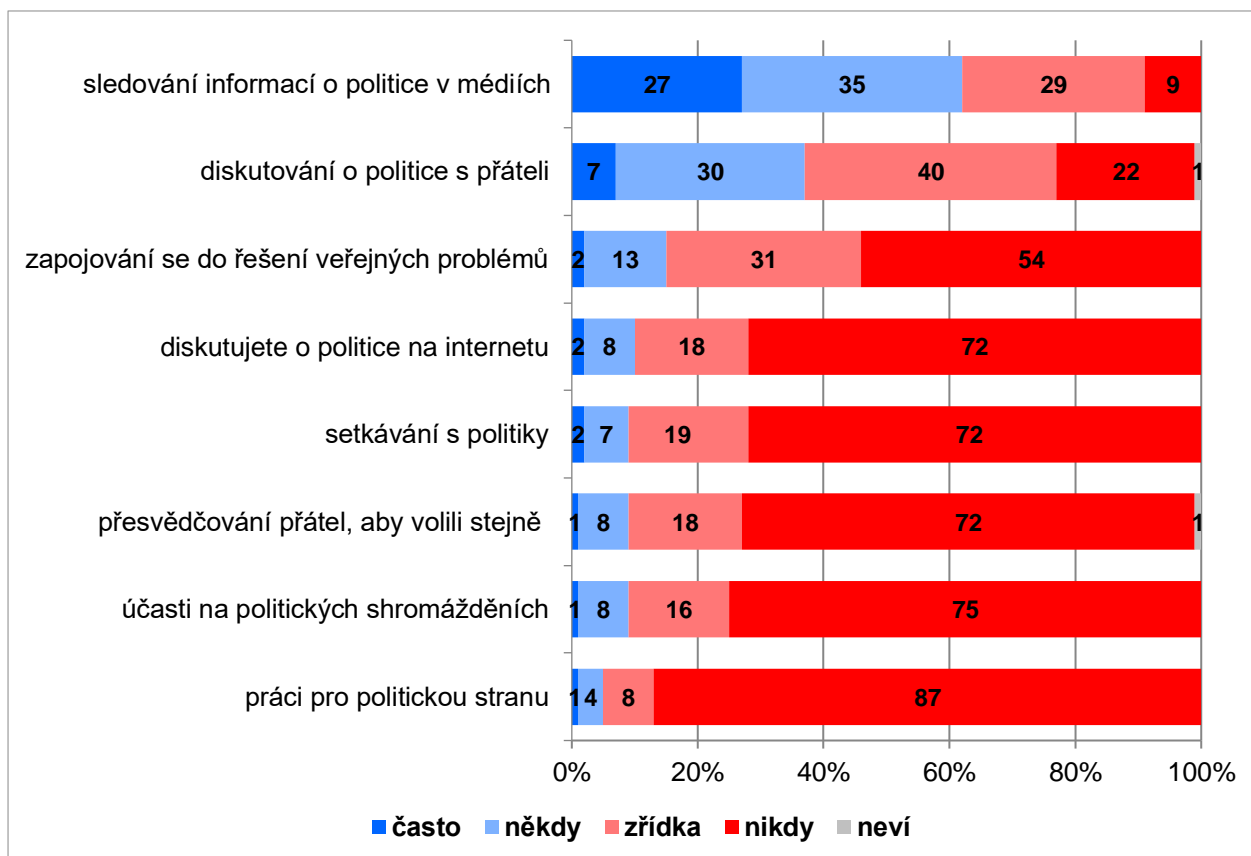
V únorovém šetření dotazovalo CVVM SOÚ AV ČR sadu otázek, které se zabývaly zájmem a angažovaností českých občanů v oblasti politiky a veřejného života.

Nejprve jsme se občanů zeptali, jak často se věnují vybraným činnostem spojených s politickým životem (viz graf 1). Nejvyšší aktivitu čeští občané vykazují ve sledování informací o politice v médiích, kdy přibližně čtvrtina (27 %) uvádí, že je sleduje často, zhruba třetina (35 %) je sleduje občas, necelé tři desetiny (29 %) zřídka a pouze necelá desetina (9 %) nikdy. Nadpoloviční podíl společnosti, se alespoň v minimální intenzitě účastní diskusí o politice se svými přáteli, kdy s přáteli diskutuje méně než desetina (7 %) často, tři desetiny (30 %) občas a čtyři desetiny (40 %) zřídka, více než dvě desetiny (22 %) pak uvádějí, že s přáteli o politice nikdy nediskutují. V ostatních dotazovaných oblastech již převažuje podíl těch, kteří se dané aktivity nikdy neúčastní. Méně než polovina (46 %) společnosti deklaruje, že se alespoň zřídka zapojuje do řešení veřejných problémů. V případě diskutování o politice na internetu jde ještě o nižší podíl, kdy takto diskutují méně než tři desetiny (28 %) české veřejnosti, setkávání s politiky udává obdobně nízký podíl (28 %) veřejnosti, přesvědčování přátel, aby volili stejně, udává 27 % lidí. Čtvrtina společnosti (25 %) se alespoň zřídka účastní politických shromáždění, nejmenší podíl českých občanů uvádí práci pro politickou stranu, kdy jen o málo více než desetina (13 %), alespoň zřídka pracuje pro politickou stranu.

Z hlediska sociodemografického profilu jsme analyzovali řadu souvislostí. Otázka, jak často sledují občané informace o politice v médiích je pozitivně korelována s věkem (Spearmanův koeficient pořadové korelace 0,33), čím jsou občané starší, tím častěji sledují politiku v médiích. Ve věkové kategorii starších 60 let uvedly přibližně dvě pětiny (41 %), že sledují politiku často, a oproti tomu v nejnižší věkové kategorii mezi 15 až 19 lety uvedlo nejvyšší frekvenci sledování politiky naprosté minimum dotázaných (2 %). Otázka má také souvislost se vzděláním, kdy s vyšším vzděláním lidé častěji sledují politiku, těsnost vazby je však nižší než v případě věku (Spearmanův koeficient 0,19). Otázka je také pozitivně korelována s deklarovanou volební účastí do Poslanecké sněmovny, kdy ti, co odpověděli, že by šli rozhodně volit, měli nejvyšší podíl odpovědí (42 %), že často sledují politiku, a rozhodní nevoliči naopak nejnižší (11 %) podíl častého sledování politiky. Podle ekonomické aktivity relativně častěji sledují politiku důchodci, sebezaměstnaní a odborní pracovníci, relativně méně často pak lidé v domácnosti a na rodičovské dovolené, studenti a pracovníci ve službách. Otázka na frekvenci diskusí o politice s přáteli vykazuje obdobné souvislosti, s vyšším věkem občané častěji diskutují, a s vyšším vzděláním a deklarovanou ochotou k účasti ve volbách rovněž častěji diskutují o politice. Podobné souvislosti, i když s nižší korelací, jsou i u dalších otázek. V případě otázek – jak často přesvědčují přátele, aby volili stejně, jak často se zapojují do řešení problémů, a jak často se zúčastňují politických shromáždění – jsme zaznamenali nízkou pozitivní korelaci se vzděláním, ale nikoliv s věkem. V případě otázek – jak často se setkává s politiky, představiteli státní správy a samosprávy a jak často pracuje pro politickou stranu – jsou korelace příliš nízké, případně nevýznamné, nicméně je možné konstatovat, že se tyto aktivity prakticky netýkají lidí

s nejnižším vzděláním a v nejnižší věkové kategorii. U otázky, jak často diskutuje o politice na internetu je nízká pozitivní korelace na vzdělání a nízká negativní korelace na věk.

Graf 1: Jak často se občané věnují činnostem spojených s politikou (v %)¹

Pozn.: Položky seřazeny sestupně dle souhlasu („často“ a někdy).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 1. – 13. 2. 2020, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V tabulkách 1a až 1h můžeme vidět porovnání současných výsledků s šetřeními z předešlých let. Otázka, která se zabývá diskutováním politiky na internetu, má kratší časovou řadu než ostatní otázky, jelikož v roce 2015 byla použita poprvé. Obecně za všechny otázky lze konstatovat, že jsou odpovědi v čase poměrně stabilní, výjimku tvoří sledování politiky v médiích, které má v dlouhodobém porovnání kolísavou tendenci, odpověď s nejvyšší frekvencí sledování se pohybuje mezi 24–39 %. Nejvyšší podíl lidí diskutujících často či někdy o politice byl v letech 2002 a 2008.

Přesvědčování přátel, aby volili stejně, je stabilní s vysokým zastoupením lidí (72 % a více), kteří nikdy své přátele o volbě strany nepřesvědčují. Určitý trend můžeme pozorovat v účasti na politických shromážděních, kde se od začátku měření zvýšil o 11 procentních bodů podíl těch, kteří se jich nikdy neúčastní a zároveň v čase klesaly podíly ostatních frekvencí účasti. K nárůstu podílu respondentů, kteří se politických shromáždění nikdy neúčastní, přibližně na úroveň třetí čtvrtiny populace ale došlo již v roce 2008 a od té doby je situace v podstatě stabilní. Práce pro politickou stranu je dlouhodobě oblastí, které se věnuje jen minimum české veřejnosti. Procento lidí, kteří uvádějí, že často pracují pro politickou stranu, se stabilně drží kolem 1 %. Podobně nízké je i procento lidí, kteří se často scházejí s politiky (2 %).

¹ Otázka: „Řekněte mi prosím, jak často se věnujete následujícím činnostem: a) sledujete informace o politice v médiích, b) diskutujete o politice s přáteli, c) přesvědčujete přátele, aby volili stejně jako Vy, d) zapojujete se do řešení veřejných problémů, e) zúčastňujete se politických shromáždění, f) setkáváte se s politiky, představiteli státní správy a samosprávy, g) pracujete pro politickou stranu, h) diskutujete o politice na internetu včetně sociálních sítí?“

Tabulka 1a: Sledování informací o politice v médiích (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	24	26	24	39	27	36	34	34	28	28	23	27
Někdy	34	33	35	35	35	37	37	37	35	34	36	35
Zřídka	30	27	29	23	27	24	23	24	31	29	29	29
Nikdy	12	14	12	3	11	3	6	5	6	9	12	9

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1b: Diskutování o politice s přáteli (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	11	13	11	9	12	10	9	9	8	9	9	7
Někdy	33	37	36	36	37	34	35	32	31	30	30	30
Zřídka	37	31	33	37	36	41	38	38	42	38	37	40
Nikdy	19	19	20	18	15	15	17	21	19	23	24	22

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1c: Přesvědčování přátel, aby volili stejně (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	3	2	3	2	2	1	2	2	2	1	3	1
Někdy	8	10	7	7	8	5	9	8	7	7	11	8
Zřídka	16	16	14	19	16	16	14	16	18	19	18	18
Nikdy	72	72	75	72	73	78	74	73	73	72	68	72

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1d: Zapojování se do řešení veřejných problémů (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	2	3	4	2	2	2	1	2	2	1	2	2
Někdy	15	13	14	13	13	8	12	13	12	11	14	13
Zřídka	30	28	27	33	33	28	30	34	30	30	28	31
Nikdy	53	55	55	52	51	61	56	50	55	58	55	54

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1e: Účast na politických shromážděních (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	2	3	4	2	2	1	1	1	2	1	1	1
Někdy	12	9	11	8	7	5	7	8	7	7	6	8
Zřídka	22	21	20	22	18	20	18	20	17	17	16	16
Nikdy	64	67	65	68	73	74	74	71	74	75	76	75

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1f: Setkávání s politiky (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	2	3	4	2	2	2	1	2	2	2	1	2
Někdy	10	9	11	9	6	5	7	8	6	7	8	7
Zřídka	20	18	21	19	20	17	19	19	17	18	18	19
Nikdy	67	70	64	70	72	76	72	71	74	73	72	72

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1g: Práce pro politickou stranu (v %)

	V/02	VI/02	X/02	II/07	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/15	II/18	II/20
Často	1	1	3	2	2	1	1	1	2	1	1	1
Někdy	3	4	5	4	3	2	2	3	2	3	3	4
Zřídka	6	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	8
Nikdy	89	90	87	89	91	93	92	92	92	92	92	87

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1h: Diskutování o politice na internetu (v %)

	II/15	II/18	II/20
Často	1	2	2
Někdy	6	7	8
Zřídka	14	19	18
Nikdy	79	72	72

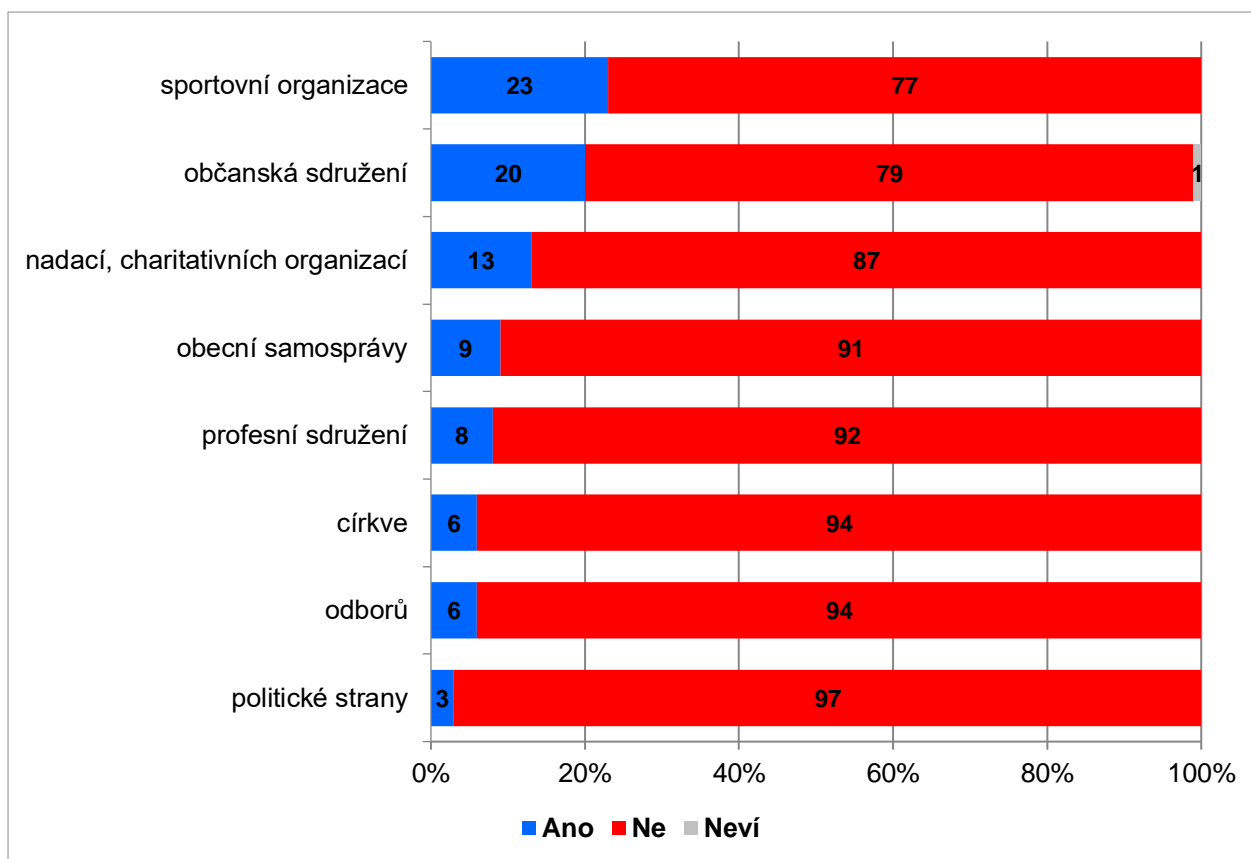
Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Pokud jde o činnosti spojené s přímou účastí na politickém a veřejném dění, je obecně tato účast u českých občanů spíše nízká. Nejvíce česká veřejnost participuje ve sportovních organizacích (23 %) a občanských sdružení (20 %). Činností pro nadace a charitativní organizace se věnuje o málo více než desetina (13 %) populace. U činnosti pro obecní samosprávy, profesní sdružení, odbory a církve jde o méně než desetinu populace. Nejmenší podíl ve společnosti mají ti, co uvádějí, že se účastní činnosti politických stran, v jejich případě jde o pouze o 3 %. Celkové shrnutí těchto informací můžete vidět v grafu 2.

Z hlediska sociodemografických charakteristik lidí sledujeme, že mezi všemi, kteří se účastní činnosti v jednotlivých organizacích a spolcích je statisticky významně vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných. S tím, že tento vztah nepozorujeme pouze u církví, kde jsou rovnoměrně zastoupeny všechny stupně dosaženého vzdělání. V případě církví vidíme významný regionální vliv, kdy Zlínský, Moravskoslezský a Olomoucký kraj mají vyšší podíl participace v církvích (překračující jednu desetinu populace), oproti Praze, Středočeskému a Ústeckému kraji, kde participaci uvedly pouze 2 % dotázaných. Obyvatelé Prahy také méně často uvádějí činnost ve sportovních organizacích, oproti souhrnnému podílu skoro čtvrtiny (23 %) za celou populaci ČR, jde v Praze jen o málo více než desetinu (11 %) jejích obyvatel. Ženy se více než muži účastní aktivit spojených s charitou a nadačními organizacemi (muži 7 %, ženy 19 %). Pokud se podíváme na rozdíly podle věku, jako nejaktivnější skupina v oblasti občanských sdružení a odborů se ukazují lidé ve věku 30 až 44 let. Ve sportovních organizacích jsou častěji zapojeni i lidé v nejmladší kategorii v rozpětí 15 až 29 let, méně pak lidé nad 60 let.

Graf 2: Angažovanost občanů podle jednotlivých organizací a spolků (v %)²

Pozn.: Položky seřazeny sestupně dle účasti.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 1. – 13. 2. 2020, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Otázka: „Řekněte prosím, zda se účastníte činnosti: a) občanských (zájmových) sdružení, b) nadací, charitativních organizací, c) odborů, d) profesních sdružení, e) politické strany, f) obecní samosprávy, g) sportovních organizací, h) církve?“

V tabulce 2 můžeme vidět porovnání občanské angažovanosti v čase. Podobně jako u první otázky na frekvenci vybraných činností vidíme, že jsou odpovědi v čase stabilní. Od počátku dotazování v roce 2007 sledujeme mírný pokles u zapojení do občanských sdružení, politických stran a sportovních organizací. Většina ostatních změn a kolísání v hodnotách je na hranici statistické významnosti a nejde na jejich základě určit nějaký trend.

Tabulka 2: Angažovanost občanů – vývoj v čase (v %)

	II/07	II/08	II/09	II/10	II/11	II/14	II/15	II/18	II/20
občanská sdružení	26/74	25/75	20/80	25/75	18/82	25/75	20/79	20/80	20/79
nadace, charit. org.	14/86	12/88	9/91	14/85	10/90	15/85	13/87	13/87	13/87
odbory	-	-	-	8/92	6/94	7/93	7/93	5/95	6/94
profesní sdružení	11/89	20/80	7/93	9/91	9/91	10/90	10/89	9/90	8/92
politické strany	7/93	5/95	4/96	3/97	4/96	3/97	3/97	2/98	3/97
obecní samosprávy	9/91	9/91	7/93	7/93	6/94	8/92	6/93	7/92	9/91
sportovní organizace	30/70	31/69	28/72	28/72	25/75	27/73	29/70	25/75	23/77
círky	-	-	-	-	-	-	-	-	6/94

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v20-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>1. – 13. 2. 2020</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1039</i>
Počet tazatelů:	<i>182</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PV.23, PD.43</i>
Kód zprávy:	<i>ps200365</i>
Zveřejněno dne:	<i>26. března 2020</i>
Zpracoval:	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]
